

Anneli Portman

9.2.2026

Eduskunnan hallintovaliokunta

Hallintovaliokunnan kuulemistilaisuus 12.02.2026 klo 12.15 / VNS 6/2025 vp / Lausuntopyyntö

Sisäisen turvallisuuden selonteko liittyen väkivaltaiseen radikalisoitumiseen, tutkimukseen, poikkihallinnolliseen yhteistyöhön sekä nuorten katuväkivallan ehkäisyyn

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää Hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua VNS 6/2025 vp Valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta liittyen väkivaltaiseen radikalisoitumiseen, tutkimukseen ja poikkihallinnolliseen työhön sekä nuorten katuväkivallan ehkäisyyn.

Yleiset huomiot selonteosta

THL pitää myönteisenä, että selonteossa tunnistetaan turvallisuusympäristön muutos sekä tarve vahvistaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja luottamusta. Selonteon yleisissä tavoitteissa esiin nostettu laaja turvallisuuskäsitys – luottamus, oikeudenmukaisuus ja turvallisuus – on perusteltu.

Selonteon toimeenpanossa on kuitenkin tarpeen täsmentää sisäisen turvallisuuden ja kansallisen turvallisuuden välistä suhdetta siten, että sosiaali-, hyvinvointi- ja terveystoimittiset keinot tunnistetaan selkeästi sisäisen turvallisuuden keskeisiksi välineiksi. Ennaltaehkäisevien hyvinvointitoimien asema jää muutoin epäselväksi.

Yksityiskohtaiset huomiot

Turvallisuus laajana kokonaisuutena

Selonteossa käsitellään laajasti sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavia ilmiöitä, mutta useat keskeisiksi tunnistetut teemat, kuten terrorismi, segregatio ja kansakunnan taloudellinen hyvinvointi, jäävät vähäiselle huomiolle johtopäätöksissä ja toimenpiteissä.

Anneli Portman

9.2.2026

Selonteossa todetaan (s.4) että talouden tila vaikuttaa sisäiseen turvallisuuteen. THL korostaa, että taloudellinen hyvinvointi ei vaikuta yksinomaan kansallisella tasolla. Tutkimusnäyttö osoittaa, että myös yksilöiden välinen taloudellinen eriarvoisuus lisää syrjäytymisen, yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisen ja väkivallan riskiä. Eriarvoisuuden kaventaminen tulonsiirroin ja palveluin on tutkimuksissa todettu toimivaksi tavaksi lisätä taloudellista turvaa ja vähentää epävakautta. Taloudelliseen turvallisuuteen vaikuttaminen on keskeistä myös sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

Selonteossa tulisi tarkastella läpileikkaavasti megatrendien, erityisesti tekoälyn kehityksen ja ilmastonmuutoksen, suoria ja epäsuoria vaikutuksia sisäiseen turvallisuuteen. Näiden vaikutus korostuu sekä terrorismissa että väkivaltaisessa radikalisoitumisessa.

Maahanmuuttoa tarkastellaan selonteossa pääosin laittoman maahantulon näkökulmasta. Samalla selonteossa tunnistetaan ulkomaan kansalaisten ja maahanmuuttajataustaisten nuorten ylliedustus tietyissä rikosilmiöissä. THL katsoo, että sisäisen turvallisuuden näkökulmasta on tärkeää asettaa tavoitteita myös kotoutumisen, osallisuuden ja perheiden tukemisen vahvistamiselle sekä lisätä näiden tutkimusta.

THL kiinnittää huomiota siihen, että Rikosseuraamuslaitoksen (RISE) roolia ei tarkastella selonteossa osana sisäistä turvallisuutta, vaikka sillä on keskeinen merkitys väkivaltarikollisuuden ennaltaehkäisyssä, uusintarikollisuuden vähentämisessä, väkivaltaisen radikalisoitumisen torjunnassa sekä rikoksiin syyllistyneiden henkilöiden yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemisessa. THL katsoo, että RISEn resurssointi tulisi huomioida osana toimenpiteitä.

Tutkimus, tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

THL pitää välttämättömänä, että väkivaltaisen radikalisoitumisen ja nuorisoväkivallan ehkäisy perustuu pitkäjänteiseen tutkimukseen, systemaattiseen seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin.

Erityisesti haitallisten lapsuudenkokemusten ja elämänculun aikaisten kasautuvien riskitekijöiden tutkimusta tulee vahvistaa, jotta ennaltaehkäisevät ja kuntouttavat toimet voidaan kohdentaa vaikuttavasti. Ennaltaehkäisevää

Anneli Portman

9.2.2026

tukea tulee olla saatavilla riittävän varhain. Tutkitut ja vaikuttavat menetelmät, kuten perheterapeuttiset interventiot, tulee ottaa järjestelmällisesti käyttöön osana nuorisoväkivallan ehkäisyä. Toisaalta tarvitaan tutkimusta myös sanktioista ja niiden vaikutuksista nuorten rikoskäyttäytymiseen.

THL korostaa tutkimustiedon systemaattisen hyödyntämisen merkitystä päätöksenteossa. Tiedolla johtaminen mahdollistaa resurssien kohdentamisen sinne, missä riskit ja tarpeet ovat suurimmat, ja tukee ennaltaehkäisevän työn vahvistamista erityisesti lasten ja nuorisoikäisten osalta.

Lisäksi THL pitää tärkeänä lisätä tutkimusta ja kehittää toimenpiteitä, jotka kohdistuvat verkossa tapahtuvaan lasten ja nuorten yllyttämiseen ja ohjaamiseen rikolliseen ja väkivaltaiseen elämäntapaan. THL suosittaa, että digitaalisten laitteiden käytön ikärajojen käyttöönottoa tulee edistää laajasti osana ennaltaehkäisyä.

Poikkihallinnollinen ja monialainen työ

THL katsoo, että vakavan nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisy edellyttää katkeamatonta ehkäisyn ja tuen ketjua varhaisesta ennaltaehkäisystä rikoksiin syyllistyneiden nuorten pitkäjänteiseen, kuntouttavaan tukeen. Lisäksi alueelliset verkostot ja kansallinen koordinaatio ovat keskeisiä tekijöitä hyvien käytäntöjen leviämisessä ja vakiinnuttamisessa. Kuten Ankkuritoiminnan arvioinnissa todettiin, ankkuritoiminta voisi hyötyä paikallisten ankkuriprosessien yhtenäistämisestä.

Moniammatillisesti toteutettujen palvelujen tulee muodostaa nuoren ja hänen perheensä tarpeisiin perustuva, yksilöllisesti arvioitu kokonaisuus. Väkivaltaisen radikalisoitumisen varhaisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja tuen kohdentamiseksi THL on kehittänyt digitaalisen avoimen työkalun, jonka laajaa käyttöä THL suosittaa myös moniammatillisessa työssä.

THL painottaa, että:

- monialaisen yhteistyön tulee olla rakenteellista ja velvoittavaa,
- yhteistyö ei voi perustua yksinomaan vapaaehtoisuuteen tai yksittäisiin hankkeisiin, ja

Anneli Portman

9.2.2026

- vastuut, roolit ja tiedonkulku tulee määritellä selkeästi, lisäksi
- monialaisuutta tulee vahvistaa myös eri ammattiryhmien peruskoulutusvaiheessa.

THL korostaa nuorisotyön ja järjestöjen keskeistä roolia nuorisoväkivallan ehkäisyssä. Työn arvostusta, resursseja sekä ammatillista tukea ja työnohjausta tulee vahvistaa, myös järjestötoimijoiden osalta.

Kuntouttava työote ja nuorisorikollisuus

THL painottaa kuntouttavan työotteen ja rinnallakulkijuuden merkitystä nuorten parissa tehtävässä työssä. Nuorten kokemana osattomuus, kasautuvat riskit ja palvelujärjestelmän katkokset lisäävät väkivallan ja rikollisuuden riskiä.

On huomionarvoista, että selonteossa ei käsitellä lastensuojelua lainkaan, vaikka Suomessa lapseen kohdistuviin rikosepäilyihin puututaan ensisijaisesti huoltomallin kautta. Lastensuojelun toimintaedellytyksien turvaaminen sekä nuorten rikoksentekijöiden kuntouttavien työotteiden kehittäminen ja arviointi osana lastensuojelun palvelujärjestelmää ovat sisäisen turvallisuuden näkökulmasta keskeisiä varmistettavia asioita.

Rikoksiin syyllistyneiden lasten ja nuorten kohdalla tulee varmistaa riittävän pitkäkestoinen kuntouttava tuki. THL katsoo, että nuorisorangaistuksen käyttöä tulee vahvistaa osana nuorisoväkivallan ja jengirikollisuuden ehkäisyä siten, että seuraamusselvityksiä hyödynnetään systemaattisemmin jo rikosprosessin alkuvaiheessa. Nuorisorangaistuksen sisällön tulee kytkeytyä tiiviisti mielenterveys-, päihde- ja perhepalveluihin, lastensuojeluun ja nuorisotyöhön, ja sen tulee toteutua aidosti kuntouttavana ja rinnalla kulkevana seuraamuksena. Koulunkäynnin ja opiskelun rooli yhteiskuntaan kiinnittymisen mahdollistajana on otettava huomioon toimenpiteitä suunniteltaessa.

Johtopäätökset

THL pitää valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta tärkeänä kehityksenä kokonaisvaltaiselle turvallisuusajattelulle. THL esittää, että selonteon toimeenpanossa:

Anneli Portman

9.2.2026

- vahvistetaan turvallisuuden ymmärtämistä hyvinvointiin ja terveyteen kiinnittyvänä kokonaisuutena
- hyödynnetään systemaattisesti tutkimusta ja tiedolla johtamista päätöksenteossa
- rakennetaan pysyviä ja velvoittavia poikkihallinnollisia rakenteita erityisesti nuoriso- ja väkivaltatyöhön sekä lastensuojeluun
- turvataan ehkäisevän ja kuntouttavan työn jatkuvuus ja riittävät resurssit
- edistetään ja kehitetään rinnallakulkijuuteen ja kuntouttavaan työotteeseen perustuvia toimintamalleja.

Näillä toimenpiteillä voidaan tukea selonteon painopisteiden saavuttamista ja vahvistaa yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuutta kestävästi.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Johtaja

Anneli Pouta